

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2020

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2020

RAPORT ANUAL

privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020-2023)

Alfabetizarea terminologică a elevilor de gimnaziu

cifrul 20.80009.1606.07

Prioritatea strategică **IV. Provocări societale**

Conducătorul proiectului

Cosovan Olga

Rector interimar, UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Ursu Ludmila

Secretatul științific al Senatului

Garstea Nina

Chișinău 2020

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs

Documentarea asupra viziunii curriculumului 2019 și a manualelor școlare în uz privind terminologia domeniilor științifice.

2. Obiectivele etapei anuale

1. Identificarea problemelor derivate din necesitatea de alfabetizare terminologică a elevilor de gimnaziu.
2. Raportarea obiectivului de alfabetizare terminologică la treptele de școlarizare.
3. Abordarea inter- și transdisciplinară a lexicului terminologic.
4. Comentarea / interpretarea exigențelor curriculare la toate materiile școlare studiate (în conformitate cu noile documente curriculare 2019).

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale

1. Analiza nevoilor școlii naționale în raport cu problema alfabetizării terminologice a elevilor de gimnaziu.
2. Lectura analitică a curriculumului disciplinar la toate materiile școlare predate în gimnaziu, a ghidurilor de implementare a curriculumului 2019: identificarea problemelor derivate din necesitatea de alfabetizare terminologică a elevilor de gimnaziu.
3. Raportarea obiectivului de alfabetizare terminologică la achizițiile școlii primare și la așteptările instruirii liceale / profesionale.
4. Formularea viziunii privind abordarea inter- și transdisciplinară a lexicului terminologic.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale

1. Au fost identificate problemele derivate din necesitatea de alfabetizare terminologică a elevilor de gimnaziu.
2. Au fost definite conceptele-cheie ale alfabetizării terminologice în raport cu treptele de școlarizare.
3. Au fost examinate aspectele problemei de abordare inter- și transdisciplinară a lexicului terminologic.
4. A fost elaborată și pregătită pentru tipar lucrarea "Abordarea inter- și transdisciplinară a lexicului terminologic".

5. Rezultatele obținute

La prima etapă de cercetare, au fost stabilite problemele derivate din necesitatea alfabetizării terminologice a elevilor de gimnaziu și au fost determinate strategiile de documentare. Aceste probleme sunt:

- Statutul și caracteristicile termenului în context didactic (care unități de vocabular sau îmbinări de cuvinte sunt termeni, din ce domeniu / la ce disciplină școlară sunt introduși în uz, ce însoțește utilizarea termenului (abrevieri, simboluri, sigle, formule).
- Particularitățile lingvistice ale termenului: deși lexicologia specifică monosemia termenului, în realitate se atestă diferite structuri polisemantice, care includ termeni din domenii diferite sau termeni care devin cuvinte uzuale și își dezvoltă o structură complexă a semantemului.
- Limitele cantitative ale lexicului terminologic pe care trebuie să-l asimileze elevul pe durata studiilor gimnaziale: cum sunt specificate aceste limite, cum sunt raportate la conținuturile curriculare, care este raportul dintre numărul de termeni pe care trebuie să-i asimileze elevul și numărul de ore alocate studiului etc.
- Finalitățile de abordare didactică a termenilor: ținând cont de diversitatea termenilor și de importanța diferită a lor pentru succesul demersului didactic, strategiile de lucru tot trebuie delimitate.
- Viziunea documentelor curriculare, a ghidurilor de implementare a curriculumului și a manualelor școlare asupra terminologiei domeniilor, asupra caracterului interdisciplinar și transdisciplinar al termenilor: unii termeni trec de la o materie la alta și trecerea este justificată cronologic, altele lucrurile nu sunt coerente.

La etapa a doua, pentru crearea unui suport teoretic al cercetării, au fost stabilite conceptele-cheie, examinându-se alfabetizarea terminologică în corelație cu alfabetizarea funcțională, prin raportarea ei la competența de comunicare, cultura comunicării și competența de a învăța. Totodată, a fost studiată experiența altor țări (de exemplu, SUA, unde există elaborată o listă de termeni pe arii curriculare și etape de școlarizare) și relevată importanța alfabetizării terminologice pentru realizarea procesului de instruire. A fost elucidată viziunea științelor lingvistice asupra termenului ca atare (ce este și ce nu este termen? Care sunt criteriile de includere a unui cuvânt în terminologia unui domeniu?), au fost studiate sursele lexicologice și lexicografice naționale pentru determinarea specificului de prezentare a termenilor din varii domenii, precum și procesele semantice inerente utilizării unui termen în domenii conexe sau

în limbajul comun. În baza acestor cercetări, au fost elaborate comunicări pentru conferința științifică și articolele respective, publicate în volumul *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului* (3 comunicări /3 articole). Pentru diseminare, membrii echipei au propus și au moderat două ședințe online ale Clubului de dezbateri educaționale Paideia, în cadrul cărora au pus în discuție limitele terminologiei lingvistice și literare, pe care trebuie să o cunoască elevii, modul de evaluare a cunoașterii și utilizării adecvate a termenilor.

La etapa a treia, în virtutea faptului că în anul de studii 2019-2020 a fost implementată noua variantă de curriculum național, au fost elaborate și publicate ghidurile de implementare a echipa de proiect a cercetat minuțios curricula la toate disciplinele școlare predate în gimnaziu (limba și literatura română, limba străină, biologie, chimie, fizică, matematică, informatică, științe, istorie, geografie, educație pentru societate, educație fizică, educație plastică, educație muzicală, educație tehnologică), pentru a identifica viziunea autorilor asupra cantității de termeni pe care urmează să-i asimileze elevul și a strategiei de lucru cu aceștia. S-a constatat că situația diferă de la o disciplină la alta, varianta optimă fiind cea de includere în unitățile de conținut din curriculum a termenilor care trebuie asimilați și prezentați indiscutabil în manualele școlare (matematică, geografie, biologie, istorie, educație muzicală, educație plastică). Varianta optimă de abordare coerentă a lexicului terminologic este corelată cu dezvoltarea competenței de comunicare în limba de instruire. Există o varietate de modele conceptuale de stipulare a terminologiei obligatorii pentru fiecare disciplină școlară / clasă / unitate de conținut sau de ignorare a acesteia. Disciplinele din domeniile educației socioumanistice, matematică și științe, arte și sport, în general, au o modalitate de a prezenta termenii noi care trebuie asimilați, orientând procesul spre dezvoltarea competențelor de comunicare și spre competențele specifice de genul **"Utilizarea limbajului istoric în diverse situații de învățare și de viață, respectând cultura comunicării"**.

Totodată, au fost remarcate anumite conexiuni interdisciplinare (matematică-fizică; limbă și literatură – istorie – educație plastică – educație muzicală) etc. S-au detectat și situații de abordare incoerentă sau unilaterală a terminologiei domeniilor științifice ori chiar lipsa unui sistem de termeni care trebuie asimilați de elevi. A fost relevată necesitatea de a delimita lexicul terminologic transdisciplinar, care va include noțiunile științifice generale, care se regăsesc în diferite domenii (gen *lege, sistem, structură* etc.), termeni care desemnează procese intelectuale sau produse ale lor și denumiri ale tehnicilor de muncă intelectuală.

Un moment aparte a fost cel de comparare a termenilor incluși în curriculumul pentru învățământul primar, ca suport pentru alfabetizarea terminologică în gimnaziu, și a termenilor din curriculumul pentru învățământul liceal sau profesional, care se vor sprijini pe achizițiile în materie de termeni din gimnaziu. S-a constatat o anumită continuitate și o modalitate specifică de abordare a terminologiei în școala primară.

Au fost elaborate și publicate în revista *Didactica Pro* 3 articole rezultate din cercetarea dată.

La etapa a patra, a fost elaborat manuscrisul cercetării **ABORDAREA INTER- ȘI TRANSDISCIPLINARĂ A LEXICULUI TERMINOLOGIC** (autori O. Cosovan, T. Cartaleanu, A. Crudu-Zgardan, O. Boz), 119 pagini, Chișinău, 2020, manuscris care a fost discutat și aprobat /recomandat pentru publicare la ședința Catedrei de limbă și literatură română și la ședința Senatului UPSC *Ion Creangă*. Structura studiului include următoarele compartimente: Argument, Preliminarii, Conceptul de inter- și transdisciplinaritate vs. Terminologie,

Terminologia ariei curriculare *limbă și comunicare*, Terminologia ariei curriculare *educație sociumanistică*, Terminologia ariei curriculare *matematică și științe*, Terminologia ariei curriculare *arte și sport*, Concluzii și recomandări, Bibliografie.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de publicații

Monografii colective:

COSOVAN, OLGA; CARTALEANU, TATIANA; ZGARDAN-CRUDU, ALIONA; BOZ, OLGA. Abordarea inter- și transdisciplinară a lexicului terminologic. Chișinău, 2020, 119 p. (în proces de editare)

Articole în reviste, categoria B :

1. CARTALEANU, TATIANA. Citind curriculumul de istorie. În: *Didactica Pro*, 2020, nr. 4, p.22-29. ISBN 1810-6455.
2. COSOVAN, OLGA. Argumente pentru alfabetizarea terminologică. În: *Didactica Pro*, 2020, nr. 2-3, p.56-60. ISBN 1810-6455.
3. COSOVAN, OLGA. Conceptul de inter- și transdisciplinaritate a terminologiei. În: *Didactica Pro*, 2020, nr. 4, p.27-30. ISBN 1810-6455.

Articole în culegeri științifice:

1. CARTALEANU, TATIANA. Deonimizarea ca procedeu de formare a termenilor. În: *Probleme ale științelor sociumanistice și modernizării învățământului*, conferință științifică internațională. Chișinău, 2020. Vol. 3. 355 p. ISBN 978-9975-46-452-9. p. 178-183.
2. COSOVAN, OLGA. Terminologia ca parte a culturii lingvistice. În: *Probleme ale științelor sociumanistice și modernizării învățământului*, conferință științifică internațională. Chișinău, 2020. Vol. 3. 355 p. ISBN 978-9975-46-452-9. p. 174-178.
3. ZGARDAN-CRUDU, ALIONA. Termeni și sensuri terminologice în dicționarul explicativ, În: *Probleme ale științelor sociumanistice și modernizării învățământului*, conferință științifică internațională. Chișinău, 2020. Vol. 3. 355 p. ISBN 978-9975-46-452-9. p. 171-174.

4. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de prezentări (comunicări, postere, teze/rezumat/abstracte) la foruri științifice

Conferința științifică internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului”, 8-9 octombrie 2020, Chișinău, UPSC ”Ion Creangă”

Comunicări:

CARTALEANU, TATIANA. Deonimizarea ca procedeu de formare a termenilor.

COSOVAN, OLGA. Terminologia ca parte a culturii lingvistice.

ZGARDAN-CRUDU, ALIONA. Termeni și sensuri terminologice in dicționarul explicativ.

Ședințe ale Clubului de dezbateri educaționale Paideia:

Moderator T.Cartaleanu : Cum analizăm probele de evaluare la lecție? 3 aprilie, 2020,

Moderator O.Cosovan: Terminologia lingvistică, parte a culturii generale. 15 mai, 2020,

5. Protecția rezultatelor obținute în formă de obiecte de proprietate intelectuală

6. Materializarea rezultatelor obținute

7. Dificultățile în realizarea proiectului

8. Concluzii

Cercetarea prevăzută de proiect a fost realizată în conformitate cu obiectivele și activitățile stabilite. Membrii echipei de proiect au desfășurat procesul de documentare asupra viziunii curriculumului 2019 pentru gimnaziu în legătură cu terminologia domeniilor științifice respective. Au fost studiate ghidurile de implementare și manualele în uz, a fost examinat conceptul de termen în lexicologie și lexicografie, precum și modalitățile de a stipula prin documente reglatoare asimilarea termenilor pe unități de conținut, discipline, clase. Au fost identificate problemele derivate din necesitatea alfabetizării terminologice a elevilor de gimnaziu, au fost detectate diferite modele de introducere a termenilor și a conexiunilor interdisciplinare și transdisciplinare, dar și unele lacune de abordare a alfabetizării terminologice a elevilor: ignorare totală, incoerență. S-a constatat necesitatea de a delimita lexicul terminologic transdisciplinar, care va include noțiunile științifice generale, termeni care desemnează procese intelectuale sau produse ale lor și denumiri ale tehnicilor de muncă intelectuală. În rezultatul cercetării, a fost elaborată monografia colectivă ”Abordarea inter- și transdisciplinară a lexicului terminologic”. Rezultatele cercetării se regăsesc, de asemenea, în 6 articole publicate în reviste (categoria B) și culegeri științifice, au fost prezentate 3 comunicări la o conferință internațională, pentru diseminare, au fost moderate 2 ședințe ale clubului de dezbateri pedagogice.

The research was completed as envisaged, according to the intended goals and activities. The project team conducted the documentation of the vision of the 2019 National Curriculum for the gymnasium stage in re: the terminology of the relevant scientific domains. The project team studied both curriculum implementation guidelines and the textbooks in current use. We have examined the concept of term as reflected in lexicology and lexicography, as well as the means to establish through normative documents the ways to learn the appropriate terms by content units, subjects, and classes. Having identified the issues stemming from the need to develop the terminological literacy of gymnasium students, we detected the current models of introducing

terms and inter- and transdisciplinary connections into learning, as well as a number of gaps in the approach towards developing students' terminological literacy, such as instances of ignorance of the subject or lack of cohesion. It was found that there is a need to categorise the transdisciplinary terminological vocabulary into general scientific concepts, terms that designate intellectual processes or the results thereof, and names of intellectual work techniques. One of the results of the research was the collective monograph Inter- and Transdisciplinary Approaches to Terminological Vocabulary. The relevant findings were also reflected in 6 articles published in academic journals (B category) and collected papers, as well as 3 presentations in one international conference. As a means of dissemination, 2 relevantly themed sessions of an educational debate club were moderated by project team members.

Conducătorul de proiect / Cosovan Olga

Data:

30. 11. 2020

LS

SEMNĂTURA PERSONALĂ A O LEGALIZEZ:

ŞEFUL R.U. U.P.S. mun. Chişinău

30 11 2020

Executarea devizului de cheltuieli, conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare
Cifrul proiectului: 20.80009.1606.07

Cheltuieli, mii lei						
Denumirea	Cod		Anul de gestiune			
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat	Executat	Sold
Remunerarea muncii angajaților conform statelor	211180	198,6		198,6	149,0	49,6
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	212100	35,7		35,7	26,7	9,0
Prime de asigurare obligatorie de asistenta medicală achitate de angajator și angajați pe teritoriul țării	212210	8,9		8,9	6,7	2,2
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720			0,0		0,0
Servicii de cercetări științifice	222930	8,6		8,6	8,6	0,0
Servicii neatribuite altor aliniate	222990			0,0		0,0
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	316110			0,0		0,0
Procurarea activelor nemateriale	317110			0,0		0,0
Procurarea pieselor de schimb	332110			0,0		0,0
Procurarea medicamentelor și materialelor sanitare	334110			0,0		0,0
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110			0,0		0,0
Total		251,8	0,0	251,8	191,0	60,8

Rector interimar

Ludmila URSU

Contabil-șef

Rodica OJOG

Conducătorul de proiect

Olga COSOVAN

Data: 20.11.2020

Componenta echipei proiectului

Cifra proiectului 20.80009.1606.07

Echipei proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Cosovan Olga	1961	Doctor în filologie	1,0	3.01.2020	
2.	Cartaleanu Tatiana	1957	Doctor în filologie	0,75	3.01.2020	
3.	Zgardan-Crudu Aliona	1969	Doctor în filologie	0,25	3.01.2020	
4.	Boz Olga	1977	Doctor în filologie	0,25	3.01.2020	

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	0
---	---

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2020					
Nu au fost operate					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor la data raportării	0
--	---

Rectori interimar _____ / Ludmila URSU

Contabil șef _____ / Ojog Rodica

Conducătorul de proiect _____ / Cosovan Olga

Data _____

LS _____

